

Załącznik .....
do Uchwały nr .....
Rady Powiatu Pisz
z dnia .....

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2016-2018

Pisz 2015

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Piecza zastępcza
3. Charakterystyka pieczy zastępczej Powiatu Piskiego
  - 3.1 Rodzinna piecza zastępcza
  - 3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza
  - 3.3. Pełnoletni wychowankowie
4. Analiza zagrożeń środowisk rodzin biologicznych w Powiecie Piskim
  - 4.1. Rodziny przejawiające trudności opiekuńczo – wychowawcze objęte pomocą ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Piskiego
  - 4.2. Liczba prowadzonych postępowań w zakresie ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej w Powiecie Piskim
5. Analiza SWOT- piecza zastępcza
6. Cele programu i zadania do realizacji
7. Harmonogram działań programowych w latach 2016-2018
8. Limit rodzin zastępczych zawodowych
9. Zakładane rezultaty i zagrożenia realizacji programu
10. Źródła finansowanie programu
11. Beneficjenci programu
12. Realizatorzy programu
13. Monitoring i ewaluacja
14. Zakończenie

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Piecza zastępcza
3. Charakterystyka pieczy zastępczej Powiatu Piskiego
  - 3.1 Rodzinna piecza zastępcza
  - 3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza
  - 3.3. Pełnoletni wychowankowie
4. Analiza zagrożeń środowisk rodzin biologicznych w Powiecie Piskim
  - 4.1. Rodziny przejawiające trudności opiekuńczo – wychowawcze objęte pomocą ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Piskiego
  - 4.2. Liczba prowadzonych postępowań w zakresie ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej w Powiecie Piskim
5. Analiza SWOT- piecza zastępcza
6. Cele programu i zadania do realizacji
7. Harmonogram działań programowych w latach 2016-2018
8. Limit rodzin zastępczych zawodowych
9. Zakładane rezultaty i zagrożenia realizacji programu
10. Źródła finansowanie programu
11. Beneficjenci programu
12. Realizatorzy programu
13. Monitoring i ewaluacja
14. Zakończenie

1. WPROWADZENIE

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,

dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,

w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami -to treść preambuły do ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która wskazuje, że we wszystkich działaniach należy kierować się dobrem dziecka.

Zgodnie z art. 72 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2016-2018 opracowany został w oparciu o Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 180 pkt.1 ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powyższy program jest zgodny z założeniami Powiatowej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych powiatu piskiego na lata 2014-2020.

Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej ma na celu usprawnienie zadań nałożonych przez Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program zawiera cele i kierunki działań podejmowanych przez Organizatora pieczy zastępczej, uwzględniając przy tym potrzeby rodzin zastępczych ich podopiecznych. Ponadto wskazuje na konieczność tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych, prowadzenia szkoleń dla wszystkich rodzin zastępczych, promocję rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu oraz zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla rodzin zastępczych i ich podopiecznych oraz rodzin biologicznych przeżywających trudności.

Program ponadto wskazuje na konieczność podnoszenia kompetencji pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, celem aktualizacji i poszerzania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do efektywnej pracy z rodziną.

Działania uwzględnione w niniejszym Programie podejmowane są i będą realizowane w oparciu o normy i standardy prawa wynikające z:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.);
- Konwencji o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 332)
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm)
- Ustawy z dnia 25.02.1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy(tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 583, z późn.zm)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.)
- Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.)
- Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., Poz.1356 z późn.zm.)
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2012 r., Poz. 124, z późn.zm,)

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wymienione zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu, tj. m.in.:

- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;

- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;

wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Zadania z zakresu pieczy zastępczej zgodnie w wymienioną wyżej ustawą wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. W Powiecie Piskim jest nim Powiatowe Centrum Pomoc Rodzinie w Pisku.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

2. PIECZA ZASTĘPCZA

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców biologicznych organizowana jest piecza zastępcza.

Ideą pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, których rodzinom ograniczono lub pozbawiono ich tego prawa, na mocy postanowienia sądu. Jednym z zadań pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i rekreacyjno-rekreacyjnych.

Podstawowym celem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest:

- dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troska o ich harmonijny rozwój i przyszła samodzielność życiowa oraz ochrona ich praw i wolności,

- dobro rodziny, która stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju oraz dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

Często do rodzin zastępczych trafiają dzieci, które w rodzinach biologicznych doznawały wszelkiego rodzaju zaniedbań, przemocy oraz były świadkami nadużywania alkoholu przez rodziców. Konieczne, zatem jest udzielanie dzieciom i rodzinom zastępczym profesjonalnego wsparcia w dążeniu do wychodzenia z kryzysu, w jakim znalazło się dziecko, przy jednoczesnej wzmożonej pracy z rodziną biologiczną w celu umożliwienia dzieciom powrotu do środowisk rodzinnych po zażegnaniu kryzysu.

Jedną z form pracy w dążeniu do powyższego celu jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka w konsultacji ze specjalistami psychologiem, pedagogiem, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, z uwzględnieniem potrzeb dziecka. Na tej podstawie organizowana jest profesjonalna pomoc, szczególnie w przypadku dzieci z traumatycznymi przeżyciami. Plan pomocy dziecku opracowany przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionego w powiatowym centrum pomocy rodzinie skoordynowany jest z planem pomocy rodzinie opracowanym przez asystenta rodziny zatrudnionego w ośrodku pomocy społecznej.

Z dziećmi, które doświadczyły traumy w wyniku zaniedbań rodzinnych oraz w wyniku odebrania ich ze znanych im środowisk, zapewniana jest opieka i wsparcie psychologiczne. Ze wsparcia specjalistycznego korzystają również rodziny zastępcze, aby skutecznie wspierać swoich podopiecznych.

Działania podejmowane zarówno wobec dzieci umieszczonych w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz praca rodziny zastępczej nad powrotem dzieci do domów rodzinnych spowodowały, że dzieci wracają do swoich rodziców.

Cel ten może być osiągnięty przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami.

Cele i zadania określone w niniejszym Programie, zostały sformułowane na podstawie oceny upływającego okresu programowania oraz analizy zagrożeń środowisk biologicznych.

Określenie potrzeb w zakresie pieczy zastępczej pozwoliło na wytyczenie kierunków działań. W programie położono nacisk na zadania wynikające wprost z ustawy oraz na działania profilaktyczne i między instytucjonalną współpracę, których celem jest wyposażanie rodzin i wychowanków w kompetencje pozwalające im w przyszłości na funkcjonowanie poza systemem pomocy społecznej. Piecza zastępcza to piecza sprawowana poza rodziną biologiczną dziecka przez rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

3. CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ POWIATU PISKIEGO

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczę zastępczą organizuje powiat. Zadania z zakresu pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

W Powiecie Piskim jest nim Powiatowe Centrum Pomoc Rodzinie w Piszcu.

3.1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza to system pieczy nad dzieckiem, w skład którego wchodzi spokrewnione, niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka:

- **rodzina zastępcza spokrewniona** - rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, będąca krewnym wstępnym lub rodzeństwem dziecka,
- **rodzina zastępcza niezawodowa** - rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będący krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- **rodzina zastępcza zawodowa** - może u niej przebywać w tym samym czasie łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub wychowanków, którzy osiągnęli pełnoletność.

Rodziny zastępcze zawodowe dzieli się na:

- rodziny zastępcze zawodowe pełniące **funkcje pogotowia rodzinnego**

- rodziny zastępcze zawodowe **specjalistyczne**,

- **rodzinny dom dziecka** - tworzony jest przez małżonków lub przez osobę nie pozostającą w związku małżeńskim, sprawującą opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dziećmi lub osobami, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

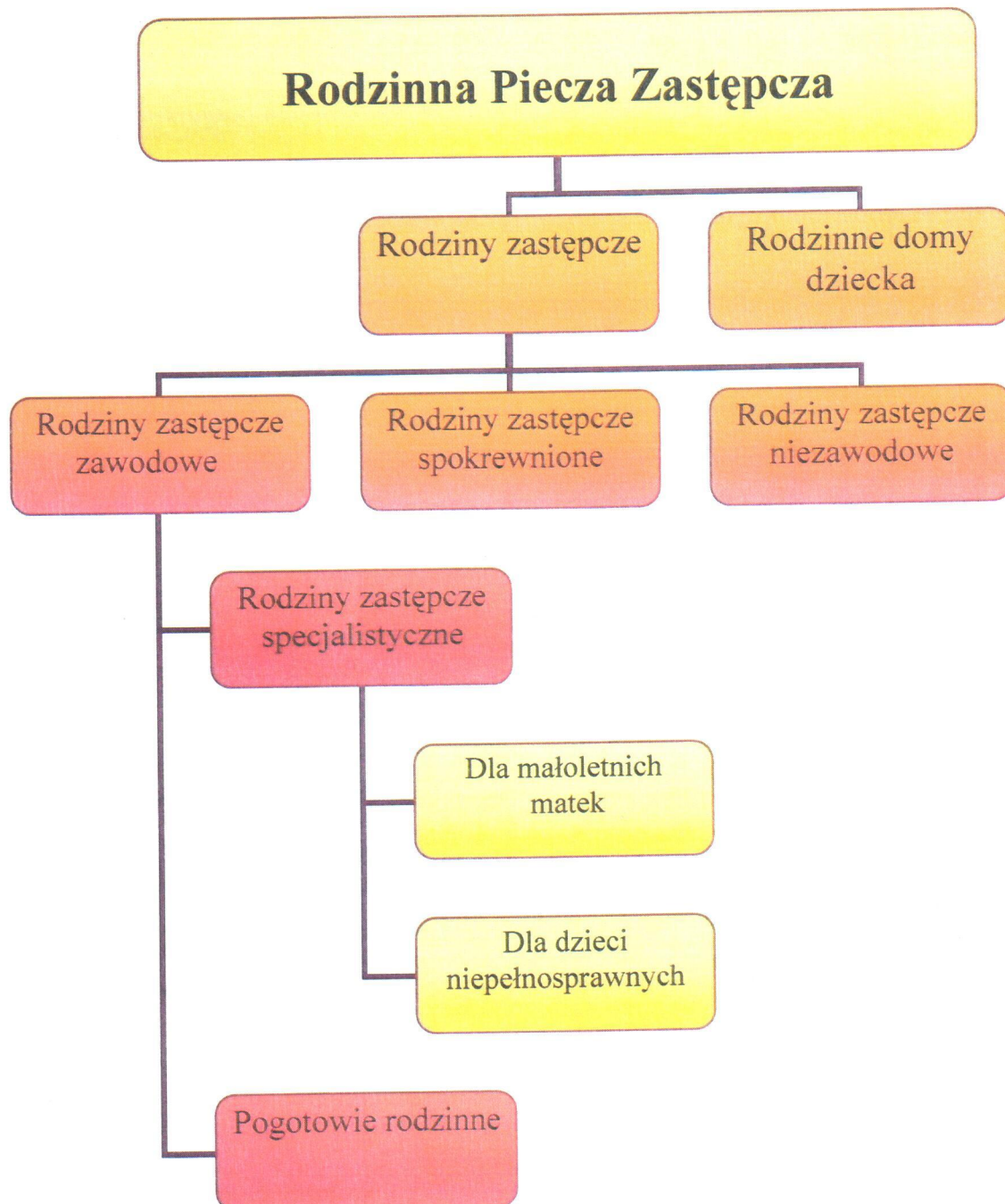
Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, mogą być wspierane przez rodziny pomocowe. Rodziną pomocową może być:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;

- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Poniżej przedstawiono schemat podziału rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

- **660 zł miesięcznie** – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
- **1000 zł miesięcznie** – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy niż kwota **200 zł miesięcznie** na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

Rodzinie zastępczej zawodowej na dziecko umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich przysługuje dodatek nie niższy niż kwota **200 zł miesięcznie** na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka
- świadczenie na pokrycie:

-niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo

-kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo

Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej umieszczonych w rodzinie zastępczej wraz z osobami tworzącymi tę rodzinę zastępczą.

Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje środki finansowe na:

- utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka, w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinny dom dziecka na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór

nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, umieszczonych w rodzinnym domu dziecka wraz z prowadzącym rodzinny dom dziecka;

- pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka – do wysokości środków określonych w umowie;
- pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka – do wysokości środków określonych w umowie.

W rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

W rodzinnym domu dziecka, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

W razie konieczności umieszczenia w rodzinnym domu dziecka rodzeństwa, za zgodą prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota **2000 zł miesięcznie**.

Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota **2600 zł miesięcznie**.

Najbardziej pożądaną formą pieczy zastępczej jest forma rodzinna z uwagi na możliwość stworzenia warunków opieki i wychowania najbardziej zbliżonych do rodziny naturalnej.

Dziecko może przebywać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia nie dłużej niż do 25 roku życia oraz

w przypadku zmiany sytuacji prawnej może ustać potrzeba sprawowania dalszej opieki w pieczy zastępczej.

Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzje o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem oraz brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej.

Poniżej tabela przedstawiająca liczbę rodzin zastępczych w perspektywie 3 lat.

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Piskim w latach 2012-2014

Rok	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niezawodowe	Rodzina pełniąca funkcje rodzinnego domu dziecka	Rodziny zawodowe	Ogółem
2012	34	13	1	2	50
2013	32	15	1	2	50
2014	38	18	1	2	59

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Na terenie powiatu piskiego na dzień 31 grudnia 2014 r. funkcjonowało 59 rodzin zastępczych. Z powyższej tabeli wynika, że od 2012 r. nastąpił wzrost rodzin zastępczych. Największą liczbę stanowią rodziny zastępcze spokrewnione - dziadkowie i pełnoletnie rodzeństwo dzieci. W latach 2012-2014 nastąpił również wzrost ilości utworzonych rodzin zastępczych niezawodowych, głównie to ciocie, kuzyni i dalsi krewni dzieci.

Tabela 2. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Powiecie Piskim w latach 2012-2014

Rok	Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych spokrewnionych	Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych niezawodowych	Dzieci umieszczone w rodzinnym domu dziecka	Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych zawodowych	Ogółem
2012	54	22	6	6	88
2013	51	25	6	8	90
2014	58	31	6	8	103

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz wynika, iż w latach 2012-2014 liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wzrosła. Najwięcej dzieci przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych. Warto zauważyć, że w przypadku umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych u dziadków czy rodzeństwa często rodzice naturalni nie wykazują żadnych chęci poprawy swojej sytuacji w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Podsumowując powyższe można stwierdzić, że wzrosła liczna rodzin zastępczych i liczba dzieci w nich umieszczonych. Podstawową formą opieki zastępczej zapewnianą dzieciom z naszego powiatu jest wychowanie w rodzinach zastępczych.

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych utworzonych w Powiecie Piskim w latach 2012-2014

Rok	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodzinne domy dziecka	Rodziny zastępcze zawodowe	Ogółem
2012	6 rodzin zastępczych	1 rodzina zastępcza	1 rodzinny dom dziecka	2 rodziny zastępcze zawodowe	10 rodzin
	10 dzieci	1 dziecko	5 dzieci	5 dzieci	21 dzieci
2013	1 rodzina zastępcza	2 rodziny zastępcze	-----	-----	3 rodziny
	1 dziecko	4 dzieci			5 dzieci
2014	5 rodzin zastępczych	6 rodzin zastępczych	-----	-----	11 rodzin
	8 dzieci	9 dzieci			17 dzieci

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz wynika, iż w latach 2012-2014 ogółem utworzono 24 rodziny zastępcze, w których umieszczono 43 dzieci.

W latach 2012-2014 powstało:

- 12 rodzin zastępczych spokrewnionych
- 9 rodzin zastępczych niezawodowych
- 2 rodziny zastępcze zawodowe
- 1 rodzinny dom dziecka

W 2015 r. do dnia 31.11.2015r. utworzono 9 rodzin zastępczych w których umieszczono 13 dzieci .

Ważnym elementem pieczy zastępczej jest tymczasowość. Rola rodziny zastępczej polega na sprawowaniu opieki nad powierzonym dzieckiem do czasu jego powrotu do rodziny naturalnej lub umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej. W celu uregulowania sytuacji prawnej dziecka Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz ściśle współpracuje z Sądem Rejonowym w Pisz, Ośrodkiem Adopcyjnym oraz z rodziną biologiczną dziecka. Kładziemy duży nacisk na podtrzymywanie więzi rodzinnych. Część spotkań z rodzicami biologicznymi odbywa się na terenie PCPR w Pisz.

Zgodnie z art. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dziecko ma prawo do utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów.

Poniżej przedstawioną tabelę, w której wskazano liczbę dzieci opuszczających pieczę zastępczą w związku z powrotem do rodziny biologicznej.

Tabela 4. Liczba dzieci, które powróciły z rodziny zastępczej do rodziców biologicznych w latach 2012-2014

Rok	Ilość dzieci, które powróciły z rodziny zastępczej do rodziców biologicznych
2012	2
2013	0
2014	4
2015	8
Razem:	14

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

W latach 2012-2015 do rodziców biologicznych powróciło **14 dzieci**, w tym:

- 2 dzieci w 2012 r.
- 4 dzieci w 2014 r.
- 8 dzieci w 2015 r.

W przypadku dzieci pozostających w pieczy zastępczej podejmowana jest praca z rodzicami biologicznymi, aby umożliwić małoletnim jak najszybszy powrót do środowiska rodzinnego. Jeżeli jednak, mimo podejmowanych działań, powrót dziecka do rodziny nie będzie możliwy, konieczne jest podjęcie wszelkich możliwych kroków w kierunku uregulowania sytuacji prawnej dziecka i jego przysposobienie przez rodzinę adopcyjną.

Zgodnie z art. 128 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej ocenia:

- sytuację dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka;
- rodzinę zastępczą oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

Oceny rodzin rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka dokonuje się pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwszej oceny rodzinnego rodzinnego dom dziecka dokonuje się nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej, nie rzadziej, niż co 3 lata.

Tabela 5. Ilość dokonanych sprawozdań, ocen dziecka i ocen rodzin zastępczych sporządzonych do sądu w latach 2012-2014.

Rok	Ilość ocen dziecka	Ilość ocen rodzin zastępczych	Ilość sprawozdań do sądu	Razem
2012	48	44	48	140
2013	45	42	45	132
2014	53	61	53	167
RAZEM	146	147	146	439

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz wynika, iż w latach 2012-2014 dokonano 439 ocen i sprawozdań do Sądu.

Zgodnie z art. 38 ust. 1 w/w ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, po zasięgnięciu opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, może wytoczyć na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej powództwo o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych. Powództwo wytacza się w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w piecz zastępczej upłynął rok.

Tabela 6. Ilość pozwów o alimenty złożonych przez PCPR w Pisz do Sądu na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2012-2014.

Rok	2012 r.	2013 r.	2014 r.	RAZEM:
Ilość pozwów o alimenty złożonych do sądu na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	1	9	16	26

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Jak wynika z powyższej tabeli w latach 2012-2014 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz złożono do sądu **26 pozwów** o alimenty na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Rodzice biologiczni są w pierwszej kolejności zobowiązani do utrzymywania dziecka.

Na podstawie art.76 ust. 4 ustawy pkt.16 wyżej wymienionej ustawy do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Tabela 7. Liczba dzieci zgłoszonych przez PCPR w Pisz do adopcji w latach 2012-2014

Rok	2012r.	2013r.	2014r.	RAZEM:
Ilość dzieci zgłoszonych do adopcji	19	7	1	27

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

W latach 2012-2014 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz zgłosiło 27 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego.

Szkolenia rodzin zastępczych

Zgodnie z art.76 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. PCPR w Piszcu stale prowadzi nabór na kandydatów na rodziny zastępcze.

Poniżej przedstawioną tabelę, w których wskazano liczbę osób przeszkolonych na kandydatów na rodzinę zastępczą w latach 2012-2014.

Tabela 8. Liczba osób przeszkolonych na kandydatów na rodzinę zastępczą w latach 2012-2014.

ROK	Liczba osób przeszkolonych na kandydatów na rodzinę zastępczą spokrewnioną	Liczba osób przeszkolonych na kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową	Liczba osób przeszkolonych na kandydatów na rodzinę zastępczą ogółem
2012	7	0	7
2013	0	2	2
2014	7	5	12
2015	10	3	13

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu

3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza to system pieczy zastępczej sprawowany w formie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- interwencyjnego ośrodka adopcyjnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;

- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub diagnostyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w wyżej wymienionych placówkach opiekuńczo-wychowawczej jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Poniżej przedstawiono schemat podziału instytucjonalnej pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- **typu socjalizacyjnego** - zapewnia całodobową opiekę i wychowanie nad dziećmi powyżej 10 roku życia, których powrót do domu nie jest możliwy. W sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze;
- **typu interwencyjnego** - zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem powyżej 10 roku życia w czasie trwania sytuacji kryzysowej. W szczególności w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki;
- **typu rodzinnego** - zapewnia opiekę dzieciom w różnym wieku, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;

- **typu diagnostyczno-terapeutycznego** - zapewnia opiekę nad dzieckiem powyżej 10 roku życia o indywidualnych potrzebach, w tym:
  - legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,
  - wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii,
  - wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodziny zastępczej jest umieszczane w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Na terenie powiatu piskiego nie funkcjonuje placówki opiekuńczo- wychowawcza. W związku z tym dzieci z terenu powiatu piskiego umieszczane są na terenie innych powiatów.

Dzieci z naszego powiatu przebywają w:

- Domu im. J. Korczaka w Olecku-5 dzieci
- Domu Dziecka w Pawłowie-2 dzieci
- Domu Św. Faustyny „Pomocna Dłoń” w Ełku-2 dziecka
- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Zambrowie-1 dziecko
- Rodzinny Domu Dziecka w Ełku-2 dzieci
- Domu Św. Faustyny w Gołdapi - 1 dziecko

Tabela 9. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2014

Rok	Dzieci umieszczone w placówkach Opiekuńczo - wychowawczych
2012	3
2013	1
2014	5
2015	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz wynika, że w latach 2012-2014 na podstawie postanowienia sądu umieszczono 9 dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

W 2015r. w placówce opiekuńczo-wychowawczej nie umieszczono żadnego dziecka. Wszystkie dzieci zostały umieszczone w rodzinnych formach opieki zastępczej i znalazły miejsce w rodzinach zastępczych.

Tabela 10. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2012-2014

Rok	Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo - wychowawczych
2012	11
2013	12
2014	17
2015	13

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Według stanu na 30.10.2015 r. w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywa 13 dzieci.

3.3. Pełnoletni wychowankowie

Przygotowanie dziecka przebywającego w pieczy zastępczej do samodzielnego funkcjonowania jest ważnym zadaniem rodziny zastępczej oraz placówki opiekuńczo-wychowawczej. Osoba usamodzielniana wskazuje opiekuna procesu usamodzielnienia i opracowuje indywidualny program usamodzielnienia. W procesie tym uczestniczy również pracownik powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku do PCPR oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności:

- zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia;
- sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Osoba usamodzielniana, co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

- przyznaje się pomoc na:
  - a) **kontynuowanie nauki** - osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.
  - b) **usamodzielnienie** - osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej
  - c) **zagospodarowanie** - osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na osiedlenie się.
- udziela się pomocy w uzyskaniu:
  - a) mieszkania

b) zatrudnienia

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę:

- w szkole;
- w zakładzie kształcenia nauczycieli;
- w uczelni;
- na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia;
- u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki wynosi nie mniej niż **500 zł miesięcznie**. Pomoc przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia, w wysokości nie niższej niż **1500 zł**, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż **3000 zł**.

Wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną – nie mniej niż **3300 zł**, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat;
- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:
  - a) nie mniej niż **6600 zł** – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
  - b) nie mniej niż **3300 zł** – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
  - c) nie mniej niż **1650 zł** – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Poniżej przedstawioną tabelę, w których wskazano liczbę usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz wysokość świadczeń udzielonych przez PCPR w Piszczu w latach 2012 - 2014.

Tabela 10. Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz wysokość świadczeń udzielonych w 2012 roku

Opiekunczo-wychowawczych oraz wysokosc swiadczen udzielonych w 2012 roku					
Lp.	Rodzaj pomocy	Forma opieki	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w złotych)
1.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	rodzina zastępcza	20	195	97.215,33 zł
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	2	24	11.858,40 zł
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	2	18	8.622,75 zł.
Razem:			24	237	117.696,48
2.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	rodzina zastępcza	6	6	31.970 zł.
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	1	1	4.941 zł
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	3	3	19.800 zł.
Razem:			10	10	56.711 zł
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	rodzina zastępcza	5	5	7.490 zł
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	0	0	0 zł.
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	2	2	4.500 zł.
Razem:			9	9	11.990 zł.
4.	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – mieszkanie chronione	rodzina zastępcza	3	-	-

Tabela 11. Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz wysokość świadczeń udzielonych w 2013 roku

Lp.	Rodzaj pomocy	Forma opieki	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w złotych)
1.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	rodzina zastępcza	23	207	102.831 zł
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	2	15	7.013 zł
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	1	5	2.470,50 zł.
		Razem:	26	227	112.314,50 zł.
2.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	rodzina zastępcza	13	13	81.756 zł.
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	1	1	3.294 zł.
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	1	1	6.600 zł.
		Razem:	15	15	91.650 zł.
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	rodzina zastępcza	6	6	8.498,90 zł.
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	3	3	3.217 zł.
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	0	0	0
		Razem:	9	9	11.715,90 zł.
4.	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – mieszkanie chronione	rodzina zastępcza	3	-	-

Tabela 12. Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz wysokość świadczeń udzielonych w 2014 roku

Lp.	Rodzaj pomocy	Forma opieki	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w złotych)
1.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	rodzina zastępcza	22	264	140.048 zł.
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	2	12	3.952 zł.
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	0	0	0
		Razem:	24	276	144.000 zł.
2.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	rodzina zastępcza	5	5	23.103 zł.
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	1	1	1.647 zł.
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	0	0	0
		Razem:	6	6	24.750 zł.
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	rodzina zastępcza	7	7	11.750 zł.
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	0	0	0
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	2	2	6.250 zł.
		Razem:	9	9	18 000 zł.
4.	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – mieszkanie chronione	rodzina zastępcza	2	-	-

4. ANALIZA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISK RODZIN BIOLOGICZNYCH W POWIECIE PISKIM

Powiat piski położony jest w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Teren powiatu zajmuje powierzchnię 1776 km². Powiat piski swym zasięgiem obejmuje 4 gminy miejsko-wiejskie:

- Pisz
- Ruciane-Nida
- Orzysz
- Biała Piska

Na terenie powiatu piskiego wykorzystywane są różnorodne formy wspierania dziecka i rodziny w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej przez samorządy gminne, organizacje i inne instytucje wspierające rodzinę, poprzez formy samopomocy na szczeblu powiatowym, aż do rodzinnej pieczy zastępczej.

4.1 Rodziny przejawiające trudności opiekuńczo – wychowawcze objęte wsparciem ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu piskiego

Poniżej przedstawioną tabelę, w których wskazano liczbę rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze w latach 2012-2014 objętych pomocą poszczególnych gmin na terenie powiatu piskiego.

Tabela 13. Liczba rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze w latach 2012-2014 objęte pomocą ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu Piskiego.

Rok	Gmina Pisz	Gmina Orzysz	Gmina Biała Piska	Gmina Ruciane Nida	Razem
2012	211	92	71	72	446
2013	215	105	93	74	487
2014	200	97	95	64	456

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piskiego

Tabela 14. Powody, dla których przyznano świadczenia – MGOPS w Białej Piskiej

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin 2012 r.	Ilość rodzin 2013 r.	Ilość rodzin 2014 r.
Ubóstwo	681	779	776
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	6	8	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa	78	78	76
Bezrobocie	670	724	706
Niepełnosprawność	99	106	107
Długotrwała lub ciężka choroba	119	127	137
Przemoc w rodzinie	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	77	76	73
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	71	93	95
Brak umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	0	0	0
Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Alkoholizm lub narkomania	1	1	1
Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	2	3	3
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: dane MGOPS Biała Piska

Tabela 15. Powody, dla których przyznano świadczenia – MGOPS w Pieszem

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin 2012 r.	Ilość rodzin 2013 r.	Ilość rodzin 2014 r.
Ubóstwo	1193	1251	1198
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	43	33	35
Potrzeba ochrony macierzyństwa	54	46	24
Bezrobocie	1057	1105	1028
Niepełnosprawność	304	357	376
Długotrwała lub ciężka choroba	513	612	576
Przemoc w rodzinie	9	5	7
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	218	269	238
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	393	371	294
Brak umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	0	0	0
Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Alkoholizm lub narkomania	65	65	45
Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	9	7	9
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: dane MGOPS w Pieszem

Tabela 16. Powody, dla których przyznano świadczenia – MGOPS w Orzyszu

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin 2012 r.	Ilość rodzin 2013 r.	Ilość rodzin 2014 r.
Ubóstwo	418	441	392
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	2	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	8	11	17
Bezrobocie	420	431	385
Niepełnosprawność	101	124	107
Długotrwała lub ciężka choroba	69	102	105
Przemoc w rodzinie	3	3	3
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	8	11	17
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	92	105	97
Brak umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	0	0	0
Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Alkoholizm lub narkomania	12	14	13
Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	1	2	17
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: dane MGOPS w Orzyszu

Tabela 17. Powody, dla których przyznano świadczenia – MGOPS w Rucianym Nidzie

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin 2012 r.	Ilość rodzin 2013 r.	Ilość rodzin 2014 r.
Ubóstwo	0	0	0
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	4	3	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	6	0	0
Bezrobocie	210	193	192
Niepełnosprawność	23	18	27
Długotrwała lub ciężka choroba	73	68	67
Przemoc w rodzinie	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	0	0	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	72	74	64
Brak umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	0	0	0
Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Alkoholizm lub narkomania	0	0	0
Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	3	1	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: dane MGOPS w Rucianem-Nidzie

Tabela 18. Formy wsparcia oferowane rodzinom biologicznym przez gminy z terenu powiatu piskiego w latach 2012-2014.

Gmina	Forma wsparcia
Gmina Pisz	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc finansowa (zasiłki celowe, okresowe) • Dożywianie w szkołach • Poradnictwo specjalistyczne (prawne/psychologiczne) • Pomoc żywnościowa • Wsparcie asystentów rodzin
Gmina Orzysz	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc finansowa, rzeczowa • Pomoc psychologiczna i terapeutyczna • Wsparcie pracownika socjalnego • Wsparcie asystenta rodziny
Gmina Biała Piska	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie asystenta rodziny • Praca socjalna • Poradnictwo • Świadczenia pieniężne
Gmina Ruciane Nida	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie asystenta rodziny • Praca socjalna • Dożywianie • Wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży • PEAD • Bank Żywności • Porady rodzinne świadczone przez Punkt Konsultacyjny

Źródło: dane MGOPS w Pisz, Orzyszu, Rucianem-Nidzie i Białej Piskiej

4.2. Liczba prowadzonych postępowań w zakresie ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej w Powiecie Piskim

Jeśli rodzice biologiczni nie mogą wypełniać wobec swego dziecka funkcji opiekuńczo-wychowawczej, oznacza to, że zostali trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub władza ta została im ograniczona lub zawieszona.

Sąd rodzinny może ograniczyć wykonywanie władzy rodzicielskiej, jak również zawiesić jej wykonywanie, jeżeli wystąpi przemijająca przeszkoda w jej sprawowaniu lub gdy dobro dziecka jest zagrożone.

Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy może w szczególności:

- zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierować małoletniego do placówki wsparcia dziennego, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub skierować

rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń.

- określić, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu, albo poddać rodziców innym ograniczeniom, jakim podlega opiekun
- poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego
- skierować małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi
- zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej (placówce opiekuńczo-wychowawczej).

Do rodziny zastępczej najczęściej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej lub zawieszanej władzy rodzicielskiej. Część rodziców jest pozbawiona władz rodzicielskiej w stosunku do swoich dzieci.

Poniżej przedstawioną tabelę, w których wskazano liczbę wydanych postanowień Sądu Rejonowego w Piszczu w latach 2012-2014.

Tabela 19. Liczba wydanych postanowień Sądu Rejonowego w Pisz w latach 2012-2014.

Ilość wydanych postanowień Sądu dotyczących:	2012	2013	2014
umieszczenie dzieci w rodzinach zastępczych	7	6	13
umieszczenie dzieci w MOW	7	10	7
umieszczenie dzieci w MOS	0	0	0
umieszczenie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	1	4
ograniczenie władzy rodzicielskiej przez nadzór kuratora	47	28	36
umieszczenie dziecka w rodzinnym domu dziecka	1	2	1
umieszczenie dziecka w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	0	0	0
umieszczenie w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0	0
umieszczenie w schronisku dla nieletnich	0	0	0
umieszczenie w zakładzie poprawczym	1	0	0

Źródło: dane Sądu Rejonowego w Pisz

Z powyższych danych wynika, że sąd w latach 2012-2014 najczęściej ograniczał władzę rodzicielską przez:

- ustanowienie rodzinie nadzoru kuratora
- umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej.

Tabela 20. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	RAZEM:
Liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim	56	44	41	141

Źródło: dane Sądu Rejonowego w Pisz

W związku z koniecznością umieszczania dzieci w pieczy zastępczej ważna jest stała współpraca wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, szczególnie z Sądem Rejonowym w Pisz III Wydział Rodzinny i Nieletnich w celu regulacji sytuacji prawnej małoletnich. Odbywa się to na dwóch płaszczyznach:

- powrotu dziecka do rodziny biologicznej (a jeżeli nie jest to możliwe)
- dążenie do przysposobienia dziecka przez rodzinę adopcyjną

ANALIZA SWOT - piecza zastępcza

W niniejszym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej zastosowano analizę SWOT jako narzędzie do usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dla sfery społecznej Powiatu Piskiego dotyczącej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Działalność grupy wsparcia „Rodzina zastępcza na plus” • Posiadanie mieszkania chronionego dla pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą • Prowadzenie szkoleń doskonalących rodziny zastępcze • Funkcjonowanie rodzin zawodowych i rodzinnego domu dziecka • Funkcjonowanie rodziny pomocowej • Funkcjonowanie Specjalistycznej Poradni Rodzinnej przy PCPR w Pisz (wsparcie psychologa, mediatora rodzinnego i prawnika) • działalność ośrodka Interwencji kryzysowej przy PCPR w Pisz, dostępność specjalistycznej opieki dla ofiar przemocy w rodzinie (pomoc w postaci psychologa, prawnika oraz schronienia w OIK) 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca liczba rodzin zastępczych zawodowych • Niewiele osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych • Brak placówki opiekuńczo-wychowawczej • Brak świadomości społecznej o potrzebach w zakresie pieczy zastępczej • Zwiększająca się liczba dzieci narażonych na umieszczenie w pieczy zastępczej • Braki kadrowe w PCPR w Pisz (zespół ds pieczy zastępczej liczy tylko dwie osoby)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze • Prowadzenie akcji promocyjnej na rzecz rodzicielstwa zastępczego • Sprawny system w zakresie pieczy zastępczej • Pozyskiwanie środków na rzecz rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak chętnych rodzin do sprawowania funkcji rodziny zastępczej • Wypalenie zawodowe opiekunów zastępczych • Niedostateczna ilość środków finansowych na świadczenia • dodatkowe.

rodzicielstwa zastępczego

- Praca z rodziną naturalną w kierunku powrotu dziecka do rodziny
- Rozwój współpracy z wolontariuszami w zakresie działalności wspierającej dzieci i młodzież

4. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. Cel ten będzie zrealizowany poprzez cele szczegółowe, które wskazują na główne obszary działania w obrębie zadań wynikających z pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 1

Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej

- 1.1.Doskonalenie zawodowe kadry wykonującej zadania z zakresu pieczy zastępczej
- 1.2.Udział kadry w szkoleniach z Sędzią Rodzinnym Sądu Rejonowego w Pisz
- 1.3.Systematyczna współpraca z sądem rodzinnym, ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodzinnymi, placówkami edukacyjnymi, ośrodkiem adopcyjnym oraz podstawową opieką zdrowotną
- 1.4.Systematyczna współpraca z Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pisz
- 1.5.Systematyczna współpraca z Powiatowym Międzyszkolnym Ośrodkiem Sportowym w Pisz

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 2

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w Powiecie Piskim

- 2.1. Promowanie w środowisku lokalnym zastępczych form opieki
- 2.2.Zwiększanie liczby rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz innych form rodzinnej pieczy zastępczej
- 2.3.Określanie limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 3

Zapewnianie osobom sprawującym funkcję rodziny zastępczej odpowiedniego wsparcia, zarówno merytorycznego, jak i finansowego

- 3.1. Pomoc osobom tworzącym rodziną pieczę zastępczą w przezwyciężaniu problemów związanych z opieką nad małoletnimi
- 3.2. Wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 4

Zapewnienie wszechstronnej pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

- 4.1. Objęcie wsparciem finansowym, rzeczowym i socjalnym usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej
- 4.2. Wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnego poruszania się po rynku pracy
- 4.3. Zapewnienie bezpłatnej pomocy i poradnictwa pełnoletnim wychowankom

7. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PROGRAMOWYCH W LATACH 2016-2018

Cel szczegółowy	Kierunki działań	Sposoby realizacji działań	Terminy realizacji działań	Realizatorzy	Mierzalne wskaźniki realizacji celu szczegółowego
1. Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej	1. Doskonalenie zawodowe kadry wykonującej zadania z zakresu pieczy zastępczej	1. Udział kadry w szkoleniach z zakresu pieczy zastępczej	W ciągu roku, na bieżąco, wg zapotrzebowania	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu	- liczba godzin odbytych szkoleń - liczba osób uczestniczących w szkoleniach
	2. Systematyczna współpraca z Sędzią Rodzinnym	1. Cykliczne spotkania z Sędzią Rodzinnym w celu omówienia spraw bieżących związanych z małoletnimi umieszczonymi w pieczy zastępczej	1 x 2 miesiące	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu - Sędzia Rodziny Sąd Rejonowego w Piszcu	- protokoły ze spotkań
	3. Systematyczna współpraca z sądem rodzinnym, ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodzinnymi, placówkami edukacyjnymi, ośrodkiem adopcyjnym oraz podstawową opieką zdrowotną	1. Spotkania z kuratorami, pracownikami szkół, pracownikami środków pomocy społecznej, asystentami rodzinnymi, psychologiem, pedagogiem, pracownikiem ośrodka adopcyjnego w celu oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej oraz oceny sytuacji rodzinnego zastępczych	1 x na 3 miesiące lub 1 x na 6 miesięcy (ocena dotyczy każdego dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej)	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Sąd Rodziny - Szkoły z terenu powiatu, - Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, - Ośrodek Adopcyjny w Elku	- protokoły z posiedzenia - liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka

		<p>2. Przekazywanie do Sądu Rodzinnego oceny sytuacji dziecka i rodziny zastępczej.</p> <p>1 Kierowanie do Poradni rodzin i dzieci w celu zapewnienia specjalistycznej pomocy i poradnictwa oraz na zajęcia ramach „Szkoły dla Rodziców”</p>	<p>1 x na 3 miesiące lub 1 x na 6 miesięcy</p>	<p>-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu</p>	<p>-liczba przekazanych ocen do sądu</p>
	<p>4. Systematyczna współpraca z Powiatową Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Piszcu</p>	<p>1 Zapewnienie dzieciom z rodzin zastępczych możliwości udziału w zajęciach dodatkowych i organizacja czasu wolnego np. udział w letnich koloniach, zajęciach organizowanych podczas ferie oraz w innych zajęciach</p>	<p>W ciągu roku, na bieżąco, wg zapotrzebowania</p>	<p>-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu -Powiatowa Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Piszcu</p>	<p>-liczba dzieci umówionych na wizytę w Poradni -liczba osób , które ukończyły szkołę dla rodziców</p>
	<p>5. Systematyczna współpraca z Powiatowym Międzyszkolnym Ośrodkiem Sportowym w Piszcu</p>			<p>-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu -Powiatowym Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Piszcu</p>	<p>-liczba dzieci korzystająca z zajęć dodatkowych</p>
<p>2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w Powiecie Piskim</p>	<p>1. Promowanie w środowisku lokalnym zastępczych form opieki</p>	<p>1. Upowszechnianie ulotek, plakatów, publikowanie artykułów na temat opieki zastępczej w lokalnej prasie, na stronach internetowych.</p> <p>2. Promowanie rodzicielstwa zastępczego podczas spotkań z rodzicami w szkołach na terenie powiatu piskiego.</p>	<p>co najmniej 1x 3 miesiące</p> <p>2016-2018</p>	<p>-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu -Szkoły z terenu powiatu piskiego.</p>	<p>-liczba opublikowanych artykułów, zamieszczonych ogłoszeń</p> <p>-lista obecności ze spotkań, -liczba odbytych spotkań -lista obecności</p>

		3. Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Powiecie Piskim	corocznie	<ul style="list-style-type: none"> -Starostwo Powiatowe w Pisz -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz -Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pisz -Powiatowym Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Pisz -Stowarzyszenia -Organizacje pozarządowe -Lokalne instytucje 	<ul style="list-style-type: none"> -artykuły w prasie lokalnej -informacje na stronie internetowej -liczba zamieszczonych ogłoszeń, -liczba pozyskanych kandydatów
	2.Zwiększanie liczby rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz innych form rodzinnej pieczy zastępczej	1. Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych poprzez zamieszczanie ogłoszeń o naborze	2016-2018	<ul style="list-style-type: none"> -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz 	<ul style="list-style-type: none"> -liczba przeprowadzonych szkoleń, -liczba kandydatów, którzy otrzymali kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

2. Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych	1-2 x w roku przez lata 2016-2018 w zależności od liczby chętnych kandydatów	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu	-liczba nowych rodzin zastępczych -notatki ze spotkań
3. Tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej	na bieżąco 2016-2018	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu	-liczba utworzonych rodzin zastępczych
4. Indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi tworzeniem pieczy zastępczej.	na bieżąco w okresie 2016-2018, wg zapotrzebowania	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu	-notatki służbowe o odbytych spotkaniach
5. Współpraca z Sądem w zakresie składania wniosków o alimenty na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej i uregulowania sytuacji prawnej dziecka.	na bieżąco w okresie 2016-2018	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu -Sąd Rodzinny	-liczba złożonych wniosków o alimenty do sądu
6. Współpraca z ośrodkami adopcyjnymi - zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających	w okresie 2016-2018 wg zapotrzebowania	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu -Ośrodek Adopcyjny w Ełku	-liczba dzieci zgłoszonych do adopcji -notatki służbowe o odbytych spotkaniach lub konsultacjach

	3. Określanie limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok	Tworzenie nowych rodzin zastępczych do wyznaczonego limitu: - 3 rodziny zastępcze zawodowe w roku 2016 - 2.rodzina zastępcza zawodowa w roku 2017 - 2 rodziny zastępcza zawodowa w roku 2018	2016-2018	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu	-ustalony limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok
3. Zapewnianie osobom sprawującym funkcję rodziny zastępczej odpowiedniego wsparcia, zarówno merytorycznego, jak i finansowego	1. Pomoc osobom tworzącym rodziną pieczę zastępczą w przezwyciężaniu problemów związanych z opieką nad małoletnimi	1. Zapewnienie rodzinom bezpłatnej pomocy i poradnictwa: • psychologicznej, • pedagogicznej, • socjalnej • prawnej. 2. Wspieranie rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka przez wolontariuszy.	<p>w okresie 2015-2018, wg zapotrzebowania</p> <p>2016-2018 na wniosek rodziny zastępczej</p>	<p>-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu-Specjalistyczna Poradnia Rodzinna -Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piszu</p> <p>-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu -Wolontariat</p>	<p>-liczba rodzin korzystających z pomocy</p> <p>-liczba rodzin zastępczych/ dzieci korzystających z pomocy -wolontariuszy</p>
	3. Rozwój rodzin pomocowych		2015-2018	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu -Starostwo Powiatowe w Piszu	-liczba rodzin pomocowych

	4. Organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.	1x 3 miesiące	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz	-liczba zorganizowanych szkoleń/ liczba osób uczestniczących w szkoleniach	
	5. Kontynuacja działalności grupy wsparcia dla osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodzin pomocowych,	w okresie 2016-2018 wg zapotrzebowania	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz	-liczba przeprowadzonych szkoleń -liczba osób uczestniczących w szkoleniu	
	6. Zapewnianie rodzinom zastępczym poradnictwa, które ma na celu wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.	w okresie 2016-2018 wg potrzeb	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz -Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pisz	-liczba odbytych spotkań „Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych” -liczba osób, które korzystają z pomocy Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pisz	
	7. Pomoc w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych	na bieżąco w okresie 2016-2018	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz -Sąd Rodzinny w Pisz -Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pisz	-liczba osób, które korzystają z pomocy	

	2. Wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym	1. Przyznawanie świadczeń obligacyjnych i fakultatywnych - na wniosek rodziny zastępczej w miarę posiadanych środków	praca ciągła 2016-2018	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu	-kwota wydatkowanych środków finansowych
4. Zapewnienie wszechstronnej pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	1. Objęcie wsparciem finansowym, rzeczowym i socjalnym usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	1. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy rzeczowej na zagospodarowanie. 2. Umożliwienie zamieszkania usamodzielnianym wychowankom w mieszkaniu chronionym.	praca ciągła 2016-2018 w okresie 2016-2018 wg zapotrzebowania	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu -Starostwo Powiatowe w Piszcu	-kwota wydatkowanych środków finansowych -liczba osób korzystających z mieszkania chronionego
	2. Wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnego poruszania się po rynku pracy	1. Podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych przez uczestnictwo w zajęciach /warsztatach organizowanych przez PCPR (np. zajęcia z doradcą zawodowym) lub w ramach realizowanych projektów	2016-2018	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu -Powiatowy Urząd Pracy w Piszcu	-liczba wychowanków uczestniczących w proponowanych formach wsparcia

		2. Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy	2016-2018	-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz -Powiatowy Urząd Pracy w Pisz	-liczba wychowanków uczestniczących w proponowanych formach wsparcia
	3. Zapewnienie pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej pomocy i poradnictwa	1. Zapewnianie pełnoletnim wychowankom pomocy i poradnictwa: <ul style="list-style-type: none"> • psychologicznej • pedagogicznej • prawnej 2. Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych 3. Zapewnianie rodzinom zastępczym poradnictwa, które ma na celu wzmocnienie ich kompetencji	<p>w okresie 2016-2018 wg zapotrzebowania</p> <p>w okresie 2016-2018 wg zapotrzebowania</p> <p>w okresie 2016-2018 wg zapotrzebowania</p>	<p>-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz</p> <p>-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz</p>	<p>-liczba wychowanków korzystających z pomocy</p> <p>-liczba wychowanków korzystających z pomocy</p> <p>-liczba wychowanków korzystających z pomocy</p>

8. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i określenia corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie.

Na dzień 30.11.2015 r. na terenie Powiatu Piskiego funkcjonują 53 rodziny zastępcze (84 dzieci) :

- 1 rodzinny dom dziecka
- 2 rodziny zastępcze zawodowe
- 31 rodzin spokrewnionych
- 19 rodzin niezawodowych

Doświadczenia ostatnich lat pokazują, że coraz częściej zdarzają się sytuacje, w których małe dzieci nie mają możliwości wychowywania się w rodzinie biologicznej. Z związku z tym konieczne jest funkcjonowanie na terenie powiatu piskiego już istniejących, a także utworzenie nowych rodzin zawodowych, które mogłyby otoczyć opieką pozbawione tego dzieci oraz utworzenie rodzinnego domu dziecka.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej w latach poprzednich proponuje się limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2016-2018 dla Powiatu Piskiego:

ROK	Liczba rodzin zawodowych
2016	2
2017	2
2018	2

Istotne jest jednak, że powyższe założenie będzie możliwe do zrealizowania, jeśli znajdą się kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

9. ZAKŁADANE REZULTATY I ZAGROŻENIA REALIZACJI PROGRAMU

Zakładane rezultaty realizacji programu

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne,
2. Postrzeganie rodzin zastępczych jako „wspierających” system pomocy społecznej,
3. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka,
4. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych,
5. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
6. Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających zastępcze formy opieki.

Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w Programie

1. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej,
2. Niewystarczająca liczba kandydatów na pełnienie funkcji rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka,
3. Brak kandydatów na przyjęcie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania lub nastolatków,
4. Utrudnianie przez naturalnych rodziców procesu przysposobienia dziecka,
5. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka,
6. Trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie,
7. Brak współpracy usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki w procesie usamodzielnienia (nierealizowanie indywidualnych programów usamodzielnienia).

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki finansowe na działania zaplanowane w powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2016-2018 pochodzić będą z:

- budżetu powiatu;
- dotacji celowych z budżetu państwa;
- budżetów samorządów gminnych;
- funduszy europejskich;
- dotacji i środków pochodzących z innych źródeł

11. BENEFICJENCI PROGRAMU

- rodziny zastępcze
- dzieci przebywające w pieczy zastępczej
- rodziny pomocowe
- rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy
- osoby, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej (zgodnie z art.37 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)
- kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
- rodziny niezaradne życiowo, niewydolne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

12. REALIZATORZY PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu przy realizacji swoich zadań współpracuje z instytucjami i organizacjami w zakresie wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej. Realizatorem i koordynatorem powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie piskim będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu, które przy realizacji będzie współpracowało z następującymi podmiotami:

- Starostwem Powiatowym w Piszcu
- Sądzią Rodzinnym Sądu Rejonowego w Piszcu
- placówkami opiekuńczo-wychowawczymi
- szkołami

- przedszkola
- Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Pisz
- Ośrodkiem Adopcyjnym w Elku
- Powiatowym Międzyszkolny Ośrodkiem Sportowym Pisz
- policją
- kuratorami Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego w Pisz
- ośrodkami pomocy społeczne z terenu gmin Powiatu Piskiego,
- świetlicami
- wolontariuszami
- organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działania na rzecz pomocy dzieciom i rodzinie

13. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring będzie prowadzony przez organizatora pieczy zastępczej, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz co roku będzie przekładało Radzie Powiatu w Pisz sprawozdanie z realizacji Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej, łącznie ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Skuteczna realizacja niniejszego programu będzie uzależniona od koordynacji działań i współpracy oraz zaangażowania kandydatów do pełnienia funkcji zawodowych rodzin zastępczych.

Forma opieki zastępczej powinna respektować prawo dziecka do wychowywania się w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną - do opieki i wychowania w rodzinnych formach opieki zastępczej, do utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, w tym powrotu do rodziny biologicznej.

14. ZAKOŃCZENIE

Forma opieki zastępczej powinna respektować prawo dziecka do wychowywania się w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną - do opieki i wychowania w rodzinnych formach opieki zastępczej, do utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, w tym powrotu do rodziny biologicznej.

Przedstawiony program zawiera w sobie najistotniejsze cele i kierunki działań, podejmowanych przez Powiatowe centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

Ideą przyświecającą opracowywaniu niniejszego Programu, było przekonanie, że to właśnie rodzina jest najwłaściwszym środowiskiem do wzrostu i rozwoju każdego dziecka.

Dlatego tak istotne staje się wspieranie rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych i rodzinnego domu dziecka oraz poszukiwanie nowych rodzin lub osób prowadzących rodziny dom dziecka.

Szczególne ważną rolę przy realizacji Programu będzie współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu Piskiego, celem pracy na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych.